

За результатами опитування в травні 2024 року майже половина респондентів¹ позитивно оцінила стан справ у фінансовому секторі. Топменеджери і далі відзначають високий рівень стійкості сектору до значних негативних подій: баланс відповідей перебуває на рекордно високих рівнях три опитування поспіль. Загальний рівень ризику у фінансовому секторі, на думку фінансистів, усе ще високий, однак він поступово знижується четверте опитування поспіль. Схильність фінансових установ до ризику далі підвищувалася. Більшість керівників установ не очікують зміни стану справ у фінансовій системі в наступні шість місяців. Війна з росією надалі є джерелом найвищого ризику. На думку респондентів, до трійки найбільших загроз також потрапили фактори припливу іноземного капіталу та діяльності правоохоронних органів та судової системи². Вперше за історію опитувань до п'ятірки найвагоміших ризиків для фінсектору увійшов ризик якості людського капіталу.

У травні 2024 року близько 45% топменеджерів фінансових установ оцінили поточний стан сектору як добрий чи дуже добрий. Баланс відповідей³ залишається позитивним (+21%), хоч і зменшився на 5 в. п. від минулого опитування в листопаді 2023 року.

Більшість респондентів повідомила, що, на їхню думку, стан фінансового сектору за останніх шість місяців не змінився. Кожен десятий учасник опитування заявив про погіршення стану фінсектору, хоча пів року тому таких не було. Дві третини керівників фінансових установ очікують, що в наступні шість місяців стан фінансового сектору не зміниться. Частки респондентів, які очікують погіршення або поліпшення його стану в наступні пів року, були однаковими.

Оцінки фінустановами загального рівня ризику у фінансовому секторі надалі поліпшувалися. Більше половини опитаних керівників фінустанов визначають рівень ризику в секторі в цілому як середній. Частка респондентів, які вважали його рівень високим чи дуже високим, знизилася з 50% до 41%.

Четверте опитування поспіль (два роки) респонденти поліпшують власні оцінки стійкості фінансового сектору до значних негативних подій. Близько 95% опитаних

оцінили стійкість фінсектору як середню і вище. Вже друге півріччя поспіль загальний баланс відповідей міститься на найвищому рівні від початку запровадження опитування в 2018 році.

На думку керівників фінансових установ, війна з росією і далі є основним джерелом ризиків у фінансовому секторі. Разом з тим до чільної п'ятірки потрапили ризики, пов'язані з припливом іноземного капіталу (піднявся на дві позиції вище порівняно з листопадом 2023 року), діяльності правоохоронних органів та судової системи, а також шахрайства та кібернетичних загроз. Ризик якості людського капіталу у фінансовому секторі суттєво зріс ще в минулому півріччі і наразі потрапив до п'ятірки найбільших загроз. Також помітно посиленилися ризики захисту прав кредиторів та інвесторів (підвищення на три позиції). Натомість, на думку респондентів, послабилася роль ризиків, пов'язаних із динамікою світових цін на сировину, якості законодавства та податкової системи, інфляційних змін.

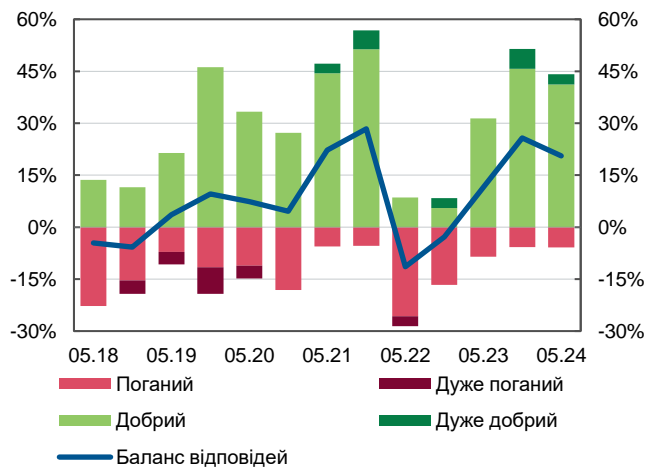
Схильність фінустанов до ризику за останні пів року знову дещо підвищилася. У 16% опитаних схильність до ризику за останніх шість місяців зменшилася. Натомість більшість опитаних заявила про незмінність ризик-апетиту.

¹ Інформацію про опитування наведено на стор. 5.

² Починаючи з поточного опитування, фактор ризику "Корупція, діяльність правоохоронних органів та судової системи" розділено на два окремих фактори "Загальний рівень корупції в країні" і "Діяльність правоохоронних органів та судової системи", а також додано фактор ризику "Віртуальні активи".

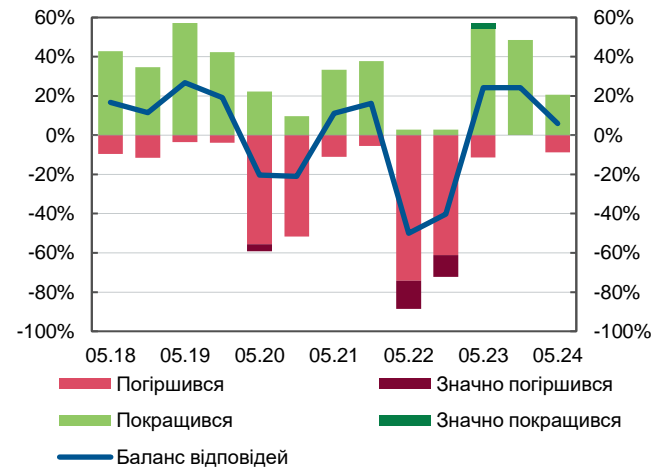
³ Тут і далі баланси відповідей – це агреговані показники, розраховані як сума кількостей кожної відповіді на поставлене запитання, зважених на вагові коефіцієнти від -1 до +1, а саме: +1 – для "значно поліпшився", +0.5 – для "поліпшився", 0 – для "не змінився", -0.5 – для "погіршився" і -1 – для "значно погіршився". Баланс відповідей може набувати значень у діапазоні $\pm 100\%$. Позитивний баланс відповідей свідчить про те, що в цілому респонденти оцінюють – показник поліпшився або ризик знизився.

Графік 1. Поточна оцінка стану фінансового сектору України

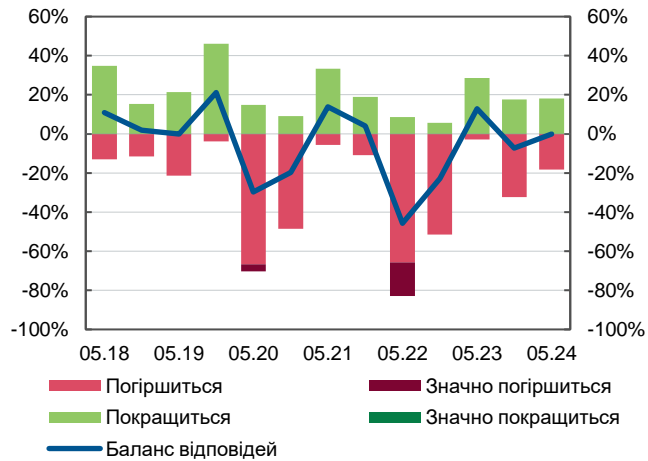

На графіках сума відповідей респондентів може не дорівнювати 100% через варіант відповіді "не змінився" чи "середній", який не відображено на графіку та не впливає на розрахунок балансу відповідей.

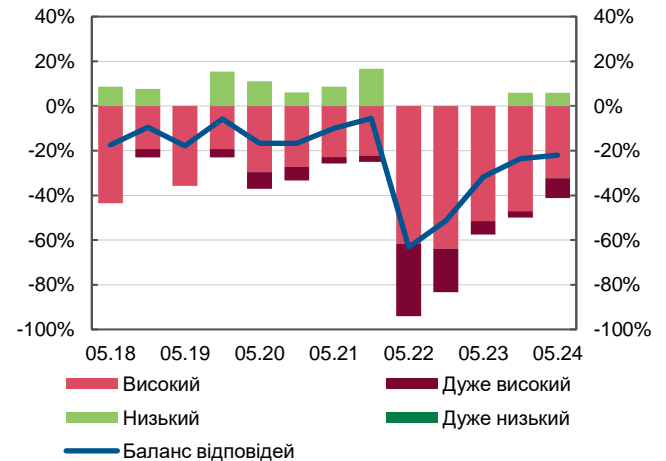
Графік 2. Оцінка зміни стану фінансового сектору України за останні шість місяців

Графік 3. Очікування зміни стану фінансового сектору впродовж наступних шести місяців

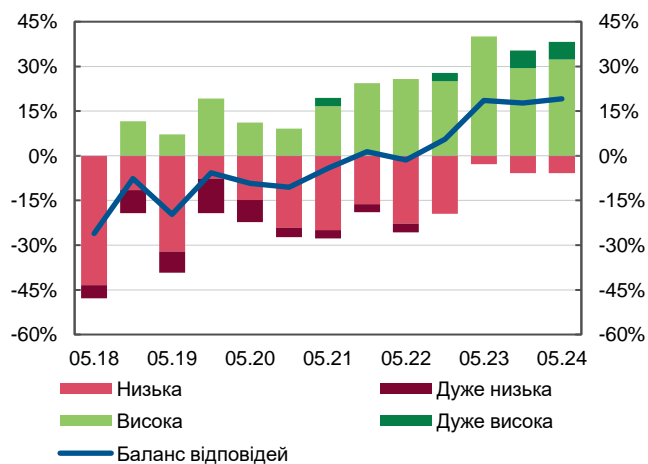

Графік 4. Оцінка загального рівня ризику в фінансовому секторі України

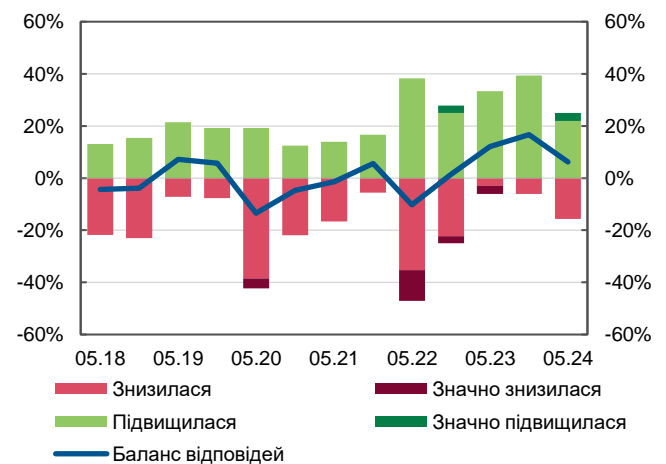

На графіках сума відповідей респондентів може не дорівнювати 100% через варіант відповіді "не змінився" чи "середній", який не відображено на графіку та не впливає на розрахунок балансу відповідей.

Графік 5. Оцінка стійкості фінансового сектору України до значних негативних подій

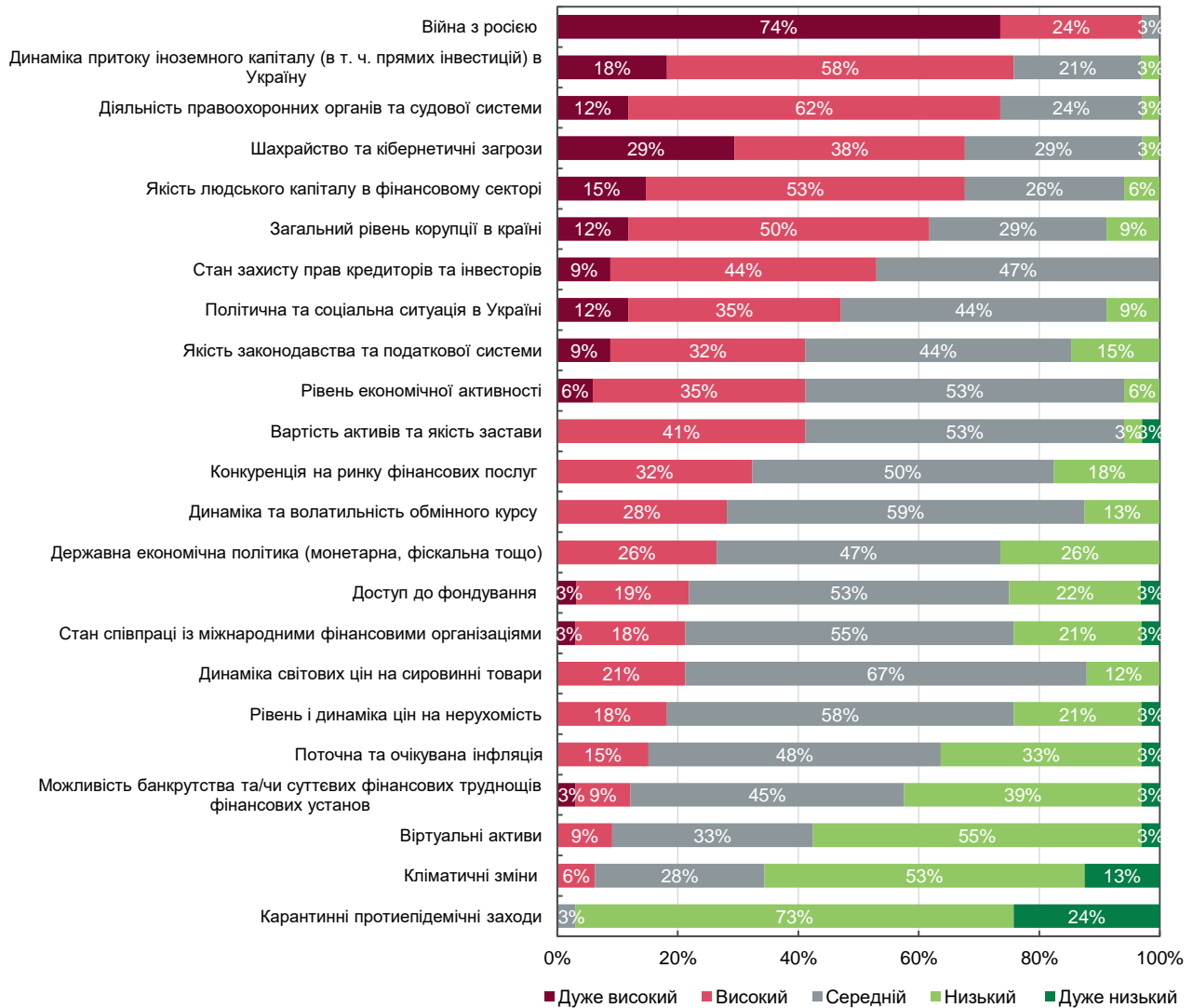

Графік 6. Оцінка зміни схильності до ризику установи респондента за останні шість місяців

На графіках сума відповідей респондентів може не дорівнювати 100% через варіант відповіді "не змінився" чи "середній", який не відображено на графіку та не впливає на розрахунок балансу відповідей.

Графік 7. Рівень ризику у фінансовому секторі за окремими факторами* в травні 2024 року

* Фактори на графіку впорядковані за сумарною часткою відповідей “дуже високий” та “високий”.

Таблиця. Ранги факторів ризику (за сумарною часткою відповідей “дуже високий” та “високий”)

Фактор ризику	Ранг, 05.24	Ранг, 11.23	Зміна, +/-
Війна з росією	1	1	0
Динаміка притоку іноземного капіталу (в т. ч. прямих інвестицій) в Україну	2	4	+2
Діяльність правоохоронних органів та судової системи	3	—	—
Шахрайство та кібернетичні загрози	4	3	—
Якість людського капіталу в фінансовому секторі	5	7	+2
Загальний рівень корупції в країні	6	—	—
Стан захисту прав кредиторів та інвесторів	7	10	+3
Політична та соціальна ситуація в Україні	8	6	-2
Якість законодавства та податкової системи	9	5	-4
Рівень економічної активності	10	8	-2
Вартість активів та якість застави	11	8	-3
Конкуренція на ринку фінансових послуг	12	13	+1
Динаміка та волатильність обмінного курсу	13	16	+3
Державна економічна політика (монетарна, фіскальна тощо)	14	12	-2
Доступ до фондування	15	17	+2
Стан співпраці із міжнародними фінансовими організаціями	16	14	-2
Динаміка світових цін на сировинні товари	17	11	-6
Рівень і динаміка цін на нерухомість	18	18	0
Поточна та очікувана інфляція	19	15	-4
Можливість банкрутства та/чи суттєвих фінансових труднощів фінансових установ	20	18	-2
Віртуальні активи	21	—	—
Кліматичні зміни	22	18	-4

Додаток. Результати опитування

Баланс відповідей	2018		2019		2020		2021		2022		2023		2024
	05'	11'	05'	11'	05'	11'	05'	11'	05'	11'	05'	11'	05'
1. Як Ви оцінюєте стан фінансового сектору України на сьогодні?	-5%	-6%	4%	10%	7%	5%	22%	28%	-11%	-3%	11%	26%	21%
2. Як, на Вашу думку, змінився стан фінансового сектору країни за останні шість місяців?	17%	12%	27%	19%	-20%	-21%	11%	16%	-50%	-40%	24%	24%	6%
3. Як, на Вашу думку, зміниться стан фінансового сектору України упродовж наступних шести місяців?	11%	2%	0%	21%	-30%	-20%	14%	4%	-46%	-23%	13%	-7%	0%
4. Як Ви оцінюєте загальний рівень ризику у фінансовому секторі України?	-17%	-10%	-18%	-6%	-17%	-17%	-10%	-6%	-63%	-51%	-32%	-24%	-22%
5. Як Ви оцінюєте стійкість фінансового сектору України до значних негативних подій?	-26%	-8%	-20%	-6%	-9%	-11%	-4%	1%	-1%	6%	19%	18%	19%
6. Оцініть, будь ласка, рівень ризику, що існує у фінансовому секторі України через дію наведених факторів													
6.1. Політична та соціальна ситуація в Україні	-46%	-37%	-57%	-29%	-35%	-44%	-21%	-24%	-30%	-6%	-11%	-29%	-25%
6.2. Війна з росією	-15%	-17%	-18%	-12%	0%	-8%	-24%	-31%	-93%	-89%	-77%	-81%	-85%
Корупція, діяльність правоохоронних органів та судової системи (вилучено з опитування)	-54%	-52%	-57%	-58%	-57%	-65%	-51%	-46%	-19%	-35%	-49%	-41%	x
6.3. Загальний рівень корупції в країні	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	-32%
6.4. Діяльність правоохоронних органів та судової системи	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	-41%
6.5. Якість законодавства та податкової системи	-20%	-29%	-14%	-23%	-15%	-17%	-21%	-9%	-11%	-6%	-14%	-25%	-18%
6.6. Стан захисту прав кредиторів та інвесторів	-33%	-42%	-36%	-31%	-22%	-26%	-25%	-32%	-21%	-14%	-21%	-10%	-31%
6.7. Рівень економічної активності	7%	-8%	7%	4%	-30%	-12%	-7%	8%	-31%	-38%	-24%	-19%	-21%
6.8. Поточна та очікувана інфляція	-4%	-4%	16%	31%	17%	17%	-3%	-15%	-56%	-49%	-11%	7%	12%
6.9. Державна економічна політика (монетарна, фіскальна тощо)	2%	-6%	0%	2%	-6%	-5%	3%	8%	-10%	-14%	-14%	-9%	0%
6.10. Динаміка та волатильність обмінного курсу	-20%	-20%	-9%	6%	-6%	-2%	4%	6%	-51%	-41%	-12%	3%	-8%
6.11. Динаміка припливу іноземного капіталу (у т. ч. прямих інвестицій) в Україну	4%	2%	-10%	2%	-19%	-12%	-13%	5%	-37%	-22%	-21%	-27%	-45%
6.12. Динаміка світових цін на сировинні товари	-15%	-27%	-24%	-13%	-30%	-6%	-6%	-24%	-43%	-19%	-17%	-3%	-5%
6.13. Стан співпраці з міжнародними фінансовими організаціями	-35%	-44%	-54%	-21%	-22%	-41%	-29%	-5%	7%	-16%	-6%	-9%	2%
6.14. Можливість банкрутства та/чи суттєвих фінансових труднощів фінансових установ	11%	25%	18%	20%	13%	8%	6%	14%	-41%	-30%	1%	14%	15%
6.15. Конкуренція на ринку фінансових послуг	13%	-10%	5%	-4%	2%	-3%	3%	-5%	6%	10%	0%	-3%	-7%
6.16. Доступ до фондування	9%	-21%	-18%	10%	6%	21%	19%	14%	-7%	-3%	-3%	10%	2%
6.17. Якість людського капіталу у фінансовому секторі	-4%	-10%	-13%	-2%	-4%	9%	-1%	-10%	2%	1%	-7%	-19%	-38%
6.18. Вартість активів та якість застави	-13%	0%	-7%	-12%	-9%	-9%	0%	0%	-47%	-36%	-34%	-16%	-16%
6.19. Рівень і динаміка цін на нерухомість	17%	17%	18%	15%	4%	12%	8%	6%	-17%	-13%	-6%	13%	5%
6.20. Шахрайство та кібернетичні загрози	-37%	-37%	-25%	-35%	-33%	-27%	-31%	-35%	-51%	-40%	-41%	-34%	-47%
6.21. Кліматичні зміни	x	x	x	x	x	x	x	13%	26%	26%	29%	24%	36%
6.22. Карантинні протиепідемічні заходи	x	x	x	x	x	x	x	-15%	40%	39%	60%	48%	61%
6.23. Віртуальні активи	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	26%
7. Як змінилася схильність до ризику Вашої установи за останні шість місяців?	-4%	-4%	7%	6%	-13%	-5%	-1%	6%	-10%	1%	12%	17%	6%

Інформація про опитування

У травні 2018 року Національний банк України запровадив опитування про системні ризики фінансового сектору. Двічі на рік топменеджери найбільших банків та небанківських фінансових установ України відповідають на запитання про ризики, що загрожують фінансовому сектору. Центральні банки застосовують такі опитування, щоб відстежувати сприйняття учасниками ринку подібних ризиків і вчасно реагувати на них.

У цьому звіті представлені оцінки респондентами стану фінансового сектору України за минулі шість місяців та очікування на наступні шість місяців. Опитування тривало з 7 до 21 травня 2024 року. Участь у ньому взяли керівники 22 банків, десяти страховиків та двох інвестиційних компаній. Підсумкові результати не зважувалися на розмір банку/компанії чи їхньої частки на ринку – усі відповіді рівноцінні.

Результати ґрунтуються на відповідях респондентів і можуть не збігатися з оцінкою Національного банку України.

Наступний звіт буде опубліковано в листопаді 2024 року.